

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Богдана Петришак

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

(Івано-Франківськ, Україна)

Інтеграція України в європейський простір ставить перед нашою державою багато нових завдань та вимагає змін у різних сферах життя країни, передусім в освіті та науці. Оновлення та модернізація освіти на сучасному етапі вимагає пошуку нових підходів та принципів до освітнього процесу. Оскільки володіння іноземною мовою є необхідним атрибутом сучасної освіченої людини, то перед системою освіти України постає завдання пошуку та впровадження інноваційних підходів у методиці викладання іноземних мов. Питання інноваційних технологій та їх впровадження в систему освіти досліджували такі вчені як І.М. Дичківська, М.І. Жолдак, Т.І. Коваль, Н.Г. Ничкало, Є.С. Полат, В.О. Радкевич, С.О. Сисоєва, А.В. Хуторський, О.І. Шапран, О.І. Щербак та інші. Проблему застосування інноваційних підходів у навчанні іноземних мов розглядають у своїх працях такі педагоги як О.Б. Тарнопольський, І.М. Кунгурова, Ю.В. Риндіна, Є.В. Вороніна та інші.

Метою даної статті є огляд актуальних інноваційних підходів в організації процесу навчання іноземних мов та визначення їх переваг та недоліків.

Термін «інновація» походить від латинського «innovation», що означає «оновлення, нововведення або зміна». Педагогічна інновація – це нововведення в педагогічну діяльність, зміни у змісті та технології навчання і виховання, що мають на меті підвищення їх ефективності [6, с.198]. Інноваційні підходи у методиці викладання іноземних мов – це впровадження нових прийомів і засобів у навчальний процес, які сприяють покращенню та ефективності навчання іноземних мов. Основними інноваційними педагогічними

технологіями у методиці вивчення іноземних мов є проектні технології, інтерактивні технології, тренінгові системи навчання, технології дистанційного навчання, інформаційні технології та інші. Розглянемо та проаналізуємо деякі з них.

Сьогодні ми не можемо уявити життя без комп'ютера та всесвітньої комп'ютерної мережі Інтернет. Тому природно, що ці інформаційні технології не можуть оминати сучасне освітнє середовище. А це спонукає педагогів до впровадження нових методів навчання за допомогою інформаційно-комунікативних технологій. За визначенням вільної енциклопедії Вікіпедія, нові інформаційні технології навчання – це методологія і технологія навчально-виховного процесу з використанням новітніх електронних засобів [4]. Метою нових інформаційних технологій навчання є забезпечення учнів сучасним інструментарієм для здобуття знань, розвитку здібностей та творчого потенціалу, необхідних для життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства.

Нові інформаційні технології відкривають для навчальних занять різноманітні можливості. За допомогою комп'ютера та Інтернету стає можливим активне, самостійне та творче навчання. Комп'ютер може виконувати на занятті різні функції: слугувати засобом подачі матеріалу, джерелом інформації та навіть засобом комунікації. Метод застосування комп'ютерних технологій дає можливість використовувати на занятті інтерактивні відео- та аудіозаписи при навчанні аудіювання та усного мовлення, наочні схеми та таблиці з граматики, що прискорює швидкість засвоєння різних граматичних конструкцій та правил, а також аудіовправи для навчання та корекції вимови. Завдяки своїм мультимедійним можливостям комп'ютер пропонує нам широкий вибір цілей, яких можна досягнути на навчальних заняттях, наприклад, заохочення до обміну знаннями та спільної роботи, підтримка творчих процесів та процесів мислення, набуття комп'ютерних навичок тощо [8]. Використання комп'ютерних навчальних програм дозволяє реалізувати принцип особистісно-орієнтованого навчання,

забезпечуючи можливість вибирати індивідуальний темп роботи, підбирати завдання з різним ступенем складності, надання індивідуального набору засобів підтримки навчання (довідник, ключі, підказки тощо). Але ефективність використання потенціалу комп'ютера можлива лише за умови рівного доступу учнів до комп'ютера. Зазвичай комп'ютерні класи обладнані додатковими робочими місцями без комп'ютерів, тобто столами посередині приміщення. Таким чином, на певних етапах заняття ті, хто навчаються, можуть працювати з підручниками чи виконувати інші види роботи, які не пов'язані з комп'ютером.

Багатим джерелом навчальних ресурсів є всесвітня мережа Інтернет. Вона дає можливість впроваджувати проблемно-пошуковий підхід до вивчення іноземних мов, коли учні та студенти вчаться працювати з автентичними електронними джерелами, аналізувати та реферувати відібраний матеріал. За допомогою електронної пошти (e-mail) можна організувати листування з учнями чи студентами з країни, мова якої вивчається. Це сприяє розширенню мовної компетенції тих, хто навчається, та підвищенню мотивації вивчення іноземної мови. Звичайно, все це вимагає від викладача окрім ґрунтовної фахової підготовки, володіння сучасними інформаційними технологіями та ретельної підготовки до занять з використанням комп'ютера.

Нові інформаційні технології стали основою для впровадження в систему освіти ще одного інноваційного дидактичного методу – дистанційного навчання, певні елементи якого використовувалися і раніше у формі заочного навчання. Проте, на сучасному етапі дистанційне навчання визначається як сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій від тих, хто навчає (викладачів), до тих, хто навчається (студентів чи слухачів) [2]. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, гуманізація навчання (забезпечення максимально сприятливих умов для оволодіння відповідними вміннями і навичками залежно від потреб та вподобань особистості), мобільність навчання (забезпечення студентів інформаційними ресурсами з

метою доповнення, коригування їхньої освітньої програми), принцип педагогічної доцільності застосування засобів нових інформаційних технологій, в основу якого покладено необхідність поєднувати різні засоби дистанційного навчання – друковані матеріали, навчально-методичне забезпечення Інтернету, комп'ютерний відеоконференцзв'язок тощо з метою сформувати навички роботи студентів з різними джерелами інформації та вміння самостійно здобувати знання, принцип індивідуалізації, реалізація якого передбачає проведення вхідного і поточного контролю, що дає змогу складати та коригувати індивідуальний план навчання для кожного студента [7, с.11-15]. Ці принципи показують позитивні аспекти дистанційного навчання і спонукають науковців до активної розробки комп'ютерних курсів для дистанційного вивчення різноманітних дисциплін, зокрема і іноземних мов.

Отже, нові інформаційні технології відкривають перед навчальним процесом вивчення іноземних мов нові можливості: прискорюється темп навчального заняття, збагачується його зміст, формуються навички інформаційної та комунікативної взаємодії, підвищується мотивація вивчення іноземної мови і т.д. Основними бар'єрами, які виникають на шляху впровадження інноваційних технологій, є низький рівень комп'ютеризації навчальних закладів, труднощі доступу до мережі Інтернет, недостатня підготовленість викладачів до використання інформаційних комп'ютерних технологій, які дуже швидко розвиваються і змінюються.

Ще одним інноваційним підходом в організації процесу навчання іноземних мов є проектні технології. Метод проекту виник ще у 20-х роках минулого століття у США. Його також називали методом проблем і він був пов'язаний з ідеями гуманістичного напрямку в філософії та освіті, які були розроблені американським філософом і педагогом Дж. Дьюї, а також його учнем В. Кілпатріком. В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навичок учнів, вміння самостійно конструювати свої знання і орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення [5, с.66]. Звичайно, з часом реалізація методу проектів зазнала деяких змін, але суть її залишається

незмінною: поєднання академічних знань з прагматичними при дотриманні відповідного балансу на кожному навчальному етапі. У контексті навчання іноземних мов проектна методика дозволяє застосовувати здобуті мовні знання та мовленнєві навички на практиці. Основними вимогами до використання методу проектів є постановка проблеми, яка вимагає інтегрованих знань, дослідницького пошуку для її вирішення; практичне, теоретичне та пізнавальне значення очікуваних результатів; самостійна діяльність учнів; збір, систематизація та аналіз отриманих даних, підведення підсумків, оформлення результатів, їх презентація [5, с.68]. Застосування методу проектів на практиці вимагає досить великих часових затрат, роботи з великою кількістю джерел, виконання великого обсягу роботи. До недоліків цього методу можна віднести також виникнення стресових ситуацій через переоцінку учнями своїх можливостей, проблему суб'єктивної оцінки творчої роботи, психологічні комунікативні проблеми у групі тощо. Очевидними перевагами методу проектів є можливість практичного використання набутих знань, підвищення мотивації при вивченні іноземної мови, простір для творчої діяльності.

Проведений аналіз інноваційних підходів до вивчення іноземних мов дозволяє зробити висновок, що на сучасному етапі триває модернізація освітнього процесу, не припиняється пошук найбільш ефективних технологій і підходів до викладання іноземних мов, адже всі вони мають як свої переваги, так і ряд недоліків. У процесі навчання іноземних мов традиційні методи продовжують ефективно використовуватися викладачами, але це не заважає поєднувати їх із сучасними технологіями та методами.

Література: 1. Антонів О. Дистанційне вивчення мови: проблеми та методи. / О. Антонів // Теорія і практика викладання української мови як іноземної: зб. наук. пр. Вип.2. – Львів, 2007. – С. 48-54. 2. Дистанційне навчання // http://uk.wikipedia.org/wiki/Дистанційне_навчання 3. Михайловський А.В. Традиційні і нові технології у навчальному процесі // <http://www.management.com.ua/be/be022.html> 4. Нові інформаційні технології навчання (НІТ) // http://uk.wikipedia.org/wiki/Нові_інформаційні_технології_навчання 5. Новые педагогические

и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. Кадров / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров. – М., 2002. – 272 с. 6. Рапацевіч Є. С. Педагогіка. Велика сучасна енциклопедія / Є. С. Рапацевіч .- Мінськ: Сучасне слово. - 2005. – С. 198. 7. Ясулайтіс В.А. Дистанційне навчання: Метод. рекомендації / В.А. Ясулайтіс – К., 2005. – 70 с. 8. Didaktik. Computer im Unterricht – Didaktik und Methodik. Kurzfassung zum Onlineguide. – uca.ch, Bern 2006. // www.didaktik.educaguides.ch